

Oponentský posudek disertační práce

Název práce: **Vůdčí jednání ředitele školy**

Autor práce: **Mgr. Luděk Richter**

Oponent: Doc. PDdr. Josef Konečný, CSc.

Disertační práce Mgr. Ludka Richtera je prací přínosnou, potřebnou a odvážnou. Zaměřením svého tématu vstupuje do oblasti, kde je vstup i pohyb velmi obtížný a zejména často nevítaný. Jde o citlivou oblast vztahů mezi vedoucí osobností a jeho podřízenými. Tato sféra nabývá na citlivosti i na obranných reakcích, jestliže se do ní pokoušíme proniknout, získat informace od jedné nebo druhé strany. Nikdo jiný nám však informace nemůže poskytnout. Autor práce prokázal velkou houževnatost i odvahu, když se mu podařilo přimět některé ředitele škol ke spolupráci na výzkumu. Odvahu prokázali i ředitelé, kteří souhlasili s tím, aby je hodnotili jejich podřízení- učitelé. Díky práci Mgr. Richtera jsme opět o něco informovanější o stavu, který je nám obtížně přístupný.

Autor práce sám zdůrazňuje potřebnost tématu významnými změnami, které souvisí s vývojem školství v poslední době- jde o změny ve funkci a postavení ředitele i v nových možnostech školy. Sledované téma se také dotýká problematiky profesiografie, nastoluje se zde nepřímo otázka, čím či jak by měl být vybaven ředitel školy, aby zvládl nově generované úkoly. Své konkrétní zaměření autor specifikuje v cílech a východiscích práce: jde mu o terminologickou a obsahovou analýzu vůdčích vlastností, schopností a dovedností ředitele ve vztahu k jejich vlivu na formování pozitivního organizačního klimatu školy. Obtížnost a náročnost zvoleného zaměření, jak jsem již naznačil výše, se odhaluje až při pokusu o jeho realizaci, až při snaze získat potřebná relevantní data.

Po formální stránce nelze práci nic významného vytknout. Práce má celkem, bez příloh, 199 stran. Má logické členění. První tři kapitoly jsou orientovány teoreticky, tvoří přibližně polovinu práce. Obsahují vše, co je potřebné k porozumění tématu i ke kontextuálnímu zařazení výzkumného šetření. Čtvrtá kapitola je věnována vlastnímu výzkumnému šetření. Její rozsah je asi 80 stran. Následuje samostatná kapitola, která se stručně (2 strany) věnuje přínosu práce pro pedagogickou teorii a praxi. Před seznamem literatury je pak možno nalézt rovněž velmi stručný (2 strany) závěr práce. Ocenění si zaslouží použitá literatura, která obsahuje celkem 109 titulů, z toho přibližně čtvrtinu tvoří publikace v anglickém jazyku. Práce je účelně vybavena grafy, tabulkami a přílohou.

Přínosy práce: Autor provedl obsažnou analýzu teorií leadershipu. Přeložil a administroval nové metody sběru dat, které umožňovaly vhled do dosud obtížně přístupné oblasti školství.

Stanovil 6 hypotéz, které byly výzkumným šetřením potvrzeny. Tyto hypotézy odpovídají na významné otázky vztahu vybraných charakteristik ředitele a organizačního klimatu ve škole.

Otázky a připomínky: Autor získal mnoho cenných dat z provedeného šetření. Tato data mohla být, dle názoru oponenta, bohatěji využita při prezentaci ve Shrnutí (str.183) i v Závěru (str.187). Obvyklá diskuse je do jisté míry naznačena v Analýze získaných dat (str.122), úspěšnost hypotéz však nevytvářela velký prostor pro samostatnou kapitolu. Kladu otázku, zda svobodné rozhodnutí ředitelů škol pro účast na výzkumném šetření (12 z 47, 35 odmítlo), nevytvořilo specifickou výběrovou skupinu, která se může významně lišit od standardních škol? Beru však v potaz vlastní vyjádření autora (str.184), který získané výsledky kriticky relativizuje- i když pouze vzhledem k rozsahu sledované skupiny. Další otázka se vztahuje k fenoménu, který je dosti frekventovaný na našich školách. Nakolik bralo šetření v potaz možnou situaci, kdy je vůdčí chování ředitele výběrově modifikováno k různým skupinám v učitelském sboru. Určitá část sboru hodnotí organizační klima pozitivně, zbývající spíše negativně.

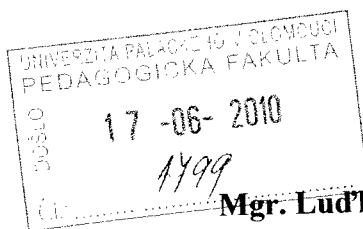
Závěr:

Pokračuji v pozitivním hodnocení práce. Práce přináší potřebné informace z důležité oblasti školství, otevírá nové přístupy do obtížně přístupných témat. Pokládám za velmi pozitivní, že tato práce vznikla, že vznikla v dané kvalitě. Její plné využití se posílí rozvojem podobných sledování, rozšířením zájmu o danou oblast.

Disertační práci Mgr. Lud'ka Richtera jednoznačně doporučuji k obhajobě a po jejím úspěšném průběhu přiznání titulu Ph.D.

18.6. 2010

Doc. PhDr. Josef Konečný, CSc.

Oponentský posudek na disertační práci

Mgr. Lud'ka Richtera s názvem „Vůdčí jednání ředitele školy“
Olomouc 2010, s. 200 a přílohy

Současná škola prošla během několika posledních let výraznými změnami, které se samozřejmě promítají i do práce ředitelů škol. Stále více však přibývá administrativy a úředních aktivit. Zásadní je skutečnost, že školy nabyly právní subjektivitu a rovněž i fakt, že obsah výchovně vzdělávacího procesu začíná být formován na základě RVP.

Právní subjektivita přinesla školám značnou autonomii, ředitelé škol mohou nyní rozhodovat o záležitostech, které dříve spadaly do pravomoci školských úřadů. Na řediteli školy, jeho motivaci a hodnotách tak například závisí to, jak bude nakládáno s movitým i nemovitým, hmotným i nehmotným majetkem školy. Záleží pouze na něm a na jeho dohodě se zřizovatelem, jestli škola bude organizovat kurzy dalšího vzdělávání pro občany, poskytovat doprovodné služby a zda se stane kulturním, sportovním a společenským centrem.

Ředitel školy má v rukou také personální stránku chodu školy: výběr a přijímání zaměstnanců, jejich motivaci, další vzdělávání, vedení, hodnocení, formování týmů a koordinace jejich práce. Z toho vyplývá, že úroveň pedagogického sboru je do značné míry závislá právě na ředitelových odborných, ale i lidských a sociálních preferencích.

Volba tématu disertační práce je tedy aktuální. Autor v úvodních kapitolách řeší vybraná teoretická východiska, definuje management, leadership, týmovou práci, motivaci a celkové klima školy. V teorii leadershipu řeší teorie vůdčích rysů a vůdčích pravomocí, teorie manažerské mřížky a řadu dalších. Která z teorií byla autorovi nejbližší? Má autor zkušenosti ze zahraničí a které poznatky ho v mezinárodním kontextu nejvíce obohatily?

Zajímavou kapitolou je kapitola třetí a výzkum. Jaké zkušenosti má autor se zvolenými metodami šetření? Jak by měla s ohledem na předkládanou problematiku leadershipu vypadat hierarchická struktura organizace školy? Měl by být ředitel školy spíše pedagog, manažer nebo leader? Na základě jakých požadavků by měl být nový ředitel školy vybírán? Proč byl přístup ředitelů škol k výzkumu tak rezervovaný? Má uvedený dotazník širší potenciál? Jaká východiska pro další výzkum v této oblasti by bylo možné navrhnout?

Závěr:

Celkově lze konstatovat, že práce má vysokou odbornou hodnotu, je promyšlená a svědčí o velmi solidní profesní erudici autora předložené disertační práce. Jak obsahová rovina, tak formální stránka práce je na solidní úrovni. Disertace přináší mnohé zajímavé výsledky i cenné inspirace pro další práci nejen pro samotného autora, ale i pro ředitele škol, pro učitele škol i fakultní učitele, připravující budoucí učitelskou generaci.

Disertační práci jednoznačně doporučuji k obhajobě a přikláním se k tomu, aby po jejím jistě úspěšném průběhu byl Mgr. Lud'ku Richterovi přiznán titul Ph.D.

Praha 16.6. 2010

.....
Doc. PhDr. Alena Vališová, CSc.
e-mail: alena.valisova@atlas.cz
Katedra věd o výchově FF UP
Univerzita Pardubice